

**HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE**  
**pentru controlul constituționalității Hotărîrii**  
**Parlamentului nr.303-XIV din 3 martie 1999 "Privind acordarea votului de**  
**încredere Programului de activitate și întregii liste a Guvernului"\***

**Nr.10 din 06.03.99**

*Monitorul Oficial al R.Moldova nr.24-25/18 din 11.03.1999*

\* \* \*

-----  
\* M.O. nr. 22-23 din 4 martie 1999, art. 103.

În numele Republicii Moldova,  
Curtea Constituțională în componența:  
Pavel BARBALAT - președinte  
Nicolae CHISEEV - judecător  
Mihai COTOROBAI - judecător  
Constantin LOZOVANU - judecător-raportor  
Ion VASILATI - judecător

cu participarea Alionei Balaban, grefier, Mihai Petrachi, consilier prezidențial, reprezentantul Președintelui Republicii Moldova, autorul sesizării, Eugen Rusu, președintele Comisiei juridice pentru numiri și imunități, Anatol Ciobanu, vicepreședintele acestei comisii, Ion Zastavnețchi, șeful Direcției juridice, și Ion Creangă, șeful sectorului pentru legătura cu autoritățile publice în Direcția juridică a Aparatului Parlamentului, reprezentanții Parlamentului, Ion Păduraru, ministrul justiției, reprezentantul Guvernului, conducându-se de art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul privind controlul constituționalității Hotărîrii Parlamentului nr. 303-XIV din 3 martie 1999 "Privind acordarea votului de încredere Programului de activitate și întregii liste a Guvernului".

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea Președintelui Republicii Moldova, depusă în conformitate cu art. 24 și 25 lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională. Prin Decizia Curții Constituționale din 4 martie 1999 sesizarea a fost admisă pentru examinare în fond și inclusă în ordinea de zi.

În procesul examinării prealabile a sesizării Curtea Constituțională a solicitat puncte de vedere asupra problemei vizate în sesizare Parlamentului, Guvernului și Ministerului Justiției.

Examinînd materialele dosarului, audiind informația judecătorului-raportor, opiniile și argumentele reprezentantului Președintelui Republicii Moldova și ale reprezentanților Parlamentului și Guvernului, Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t :

La 3 martie 1999 Parlamentul a adoptat Hotărîrea nr. 303-XIV, prin care a acordat vot de încredere Programului de activitate al Guvernului și întregii liste a Guvernului.

În sesizarea adresată Curții Constituționale Președintele republicii solicită controlul constituționalității Hotărîrii Parlamentului nr. 303-XIV, invocînd următoarele considerente.

Parlamentul, în temeiul art. 98 alin. (3) din Constituție, printr-o hotărîre, acordă încredere Guvernului cu votul majorității deputaților. Regulamentul Parlamentului stipulează că legislativul acordă încredere Guvernului cu votul majorității deputaților aleși (art. 128 alin. (3) din Regulament). Deoarece Curtea Constituțională, prin Hotărîrea nr. 21 din 2 iulie 1998, a stabilit că sintagma "majoritatea parlamentară" cuprinsă în art. 82 alin. (1) din Constituție semnifică numărul de deputați ce constituie o majoritate absolută, adică jumătate plus unu din numărul deputaților aleși în Parlament, iar, conform Hotărîrii Curții Constituționale nr. 38 din 15 decembrie 1998, legile organice se

adoptă cu votul majorității deputaților aleși ce constituie 52 voturi, adoptarea Hotărîrii nr. 303-XIV cu votul a 51 de deputați, în opinia autorului sesizării, contravine dispozițiilor constituționale și hotărîrilor Curții Constituționale invocate.

Natura sistemului politic al oricărui stat este determinată de rolul și funcțiile pe care Constituția le atribuie instituțiilor de guvernare, care, la rîndul lor, în conformitate cu competențele conferite de Constituție sau de lege, adoptă un șir de decizii. Spectrul acestor acte de natură politico-juridică este extrem de larg. În hotărîrile sale Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra actelor ce emană de la aceste instituții politice - Parlament, Președinte, Guvern. Însă în practica aplicării dispozițiilor constituționale apar diferite probleme care necesită o abordare mai detaliată. În acest context se înscrie și problema abordată de Președintele republicii în sesizare. Curtea Constituțională consideră că se impune elucidarea problemei sub următoarele aspecte:

- a) natura și caracterul hotărîrilor Parlamentului,
- b) mecanismele de interferență a puterilor în stat,
- c) natura hotărîrilor Curții Constituționale.

Parlamentul, ca produs al voinței tuturor cetățenilor, exprimată prin sufragiu universal, este chemat să acționeze în consens cu această voință. Legiferarea și controlul sînt unele din mijloacele de exercitare a competențelor parlamentare prin utilizarea procedurilor constituționale. Aceste competențe sînt stipulate expres în dispozițiile constituționale, potrivit cărora Parlamentul adoptă legi, hotărîri și moțiuni, exercită controlul parlamentar asupra puterii executive, sub formele și în limitele prevăzute de Constituție (art. 66 lit. a) și f).

În contextul referitor la legi, Curtea Constituțională reține doar că art. 72 alin. (1) din Constituție prevede expres categoriile de legi: constituționale, organice și ordinare. Legile organice, concretizate în continuare prin domeniile de aplicare (art. 72 alin. (3) din Constituție), se deosebesc de celelalte legi și prin procedura de adoptare (art. 74 alin. (1) din Constituție). Astfel, ele se deosebesc atît prin criteriul material (domeniile de aplicare), cît și prin criteriul formal (procedura de adoptare).

O altă categorie a actelor juridice ale Parlamentului, după cum s-a menționat, o constituie hotărîrile. Hotărîrile Parlamentului se deosebesc de legi prin faptul că prin puterea lor juridică ele sînt inferioare legilor. Astfel, prin conținutul lor, hotărîrile Parlamentului pot avea caracter normativ, scopul cărora este aplicarea legilor sau detalierea lor. Conform procedurii de adoptare a hotărîrilor, ghidată de dispozițiile art. 74 alin. (2) din Constituție, hotărîrile se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți, deci cu majoritatea simplă, și nu parcurg toate etapele procedurii legislative.

Totodată, hotărîrile Parlamentului adoptate pentru asigurarea activității interne a legislativului, prevăzute de art. 64 din Constituție, se deosebesc de hotărîrile Parlamentului adoptate pentru exercitarea unor atribuții prevăzute de dispozițiile art. 66 din Constituție. În funcție de puterea juridică, procedura de adoptare și modul de intrare în vigoare, aceste acte ale Parlamentului diferă de hotărîrile ordinare cu caracter intern. În același timp, este de menționat că ele decurg din mecanismul constituțional de colaborare a puterilor legislativă, executivă și judecătorească.

În cazul examinat aceste hotărîri sînt determinate de modalitățile de interacțiune a Parlamentului cu executivul, de raporturile existente între aceste două autorități.

Procedura investiturii executivului include cîteva etape: desemnarea candidatului pentru funcția de Prim-ministru de către Președintele Republicii Moldova, solicitarea de către candidatul la funcția de Prim-ministru a votului de încredere, acordarea votului de încredere programului de activitate și întregii liste a Guvernului; numirea Guvernului de către Președintele republicii.

În cazul abordat în sesizare se impune examinarea etapei acordării votului de încredere, deoarece celelalte etape expuse de legiuitor în

dispozițiile constituționale sînt clare, precise și complete.

Dispozițiile art. 98 din Constituție referitoare la investitura Guvernului nu prevăd expres prin ce act are loc investitura Guvernului și nu concretizează modalitatea de acordare a votului de încredere Guvernului.

Potrivit art. 98 din Constituție, legislativul adoptă actul juridic prin care se acceptă Programul de activitate al Guvernului. Programul de activitate al Guvernului constituie o parte componentă a organizării activității Guvernului pe o perioadă determinată, ce cuprinde stabilirea și coordonarea mijloacelor tehnice, economice și administrative, astfel încît să asigure în condiții optime procesul de guvernare. Deci, prin natura sa juridică, acest act al legislativului are putere de lege organică și, prin urmare, și votarea va fi supusă regulilor prevăzute pentru legile organice. De menționat că art. 128 alin. (3) din Regulamentul Parlamentului\* prevede că Parlamentul acordă încredere Guvernului cu votul majorității depușilor aleși, deci cu votul majorității absolute.

-----  
\* Legea nr. 797-XIV din 2 aprilie 1996 "Privind adoptarea Regulamentului Parlamentului" (M.O. nr. 81-82 din 19 decembrie 1996, art. 765).

Avînd în vedere cele expuse și potrivit Hotărîrii Curții Constituționale nr. 21 din 2 iulie 1998 "Privind interpretarea unor prevederi ale art. 74 alin. (1) și (2), art. 82 alin. (1) și art. 143 alin. (1) din Constituție,"\*\* prin sintagma "majoritatea parlamentară" se înțelege majoritatea absolută a deputaților aleși în Parlament, adică jumătate plus unu din numărul total de deputați aleși în Parlament, care în baza dispozițiilor constituționale pot acorda vot de încredere Guvernului.

-----  
\*\* M. O. nr. 69 din 23 iulie 1998, art. 31.

În Hotărîrea nr. 38 din 15 decembrie 1998 "Despre controlul constituționalității Legii nr. 101-XIV din 22 iulie 1998 "Pentru rectificarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 1998"\* Curtea Constituțională a constatat că votarea legilor organice presupune votarea legii cu cel puțin jumătate plus unu din numărul total al deputaților în Parlament. Deoarece o jumătate din componența legislativului formează un număr fracționar, iar fracționarea votului nu poate fi admisă (un deputat are dreptul la un singur vot), numărul care semnifică majoritatea deputaților aleși este de 52 de deputați.

-----  
\* M.O. nr. 1-2 din 7 ianuarie 1999, art. 2.

Raportînd considerentele enunțate mai sus la Hotărîrea Parlamentului nr. 303-XIV din 3 martie 1999, supusă controlului constituționalității, care, potrivit stenogramei ședinței legislativului din 3 martie 1999 (fila nr. 8, pelicula nr. 2), a fost adoptată cu votul a 51 de deputați, Curtea Constituțională constată că această Hotărîre a Parlamentului este neconstituțională.

Autorul sesizării, de asemenea, solicită opinia Curții Constituționale asupra faptului dacă Hotărîrile Curții Constituționale nr. 21 din 2 iulie 1998 și nr. 38 din 15 decembrie 1998 au sau nu au incidență asupra cazului examinat.

Conform art. 135 alin. (1) lit. b) din Constituție, Curtea Constituțională are dreptul exclusiv de interpretare a Constituției. Sensul acestei dispoziții constituționale rezidă în faptul că doar Curtea poate interpreta Constituția, nici un alt organ al puterii de stat nu dispune de acest drept. Interpretarea dată dispozițiilor constituționale poartă caracter oficial și obligatoriu, are incidență asupra tuturor subiecților raporturilor juridice și cuprinde multiple probleme. Hotărîrile Curții de interpretare a Constituției au influență asupra procesului legislativ. Nici un organ al puterii de stat nu este

în drept să adopte acte normative, alte acte juridice care intră în contradicție cu dispozițiile constituționale ce au fost interpretate de Curtea Constituțională.

Pentru considerentele expuse, în baza art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 62 din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E :

1. Declară neconstituțională Hotărîrea Parlamentului nr. 303-XIV din 3 martie 1999 "Privind acordarea votului de încredere Programului de activitate și întregii liste a Guvernului".

2. Prezenta Hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE  
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 6 martie 1999.  
Nr. 10.